

Ebüzziya Merhumun çıkardığı küçük cep Almanaklarından üçünün kapak resimleri

Soldan sağa "Takvimi Ebüzziya (1898-1315), Takvim-ün - Nisa (1900-1317), Takvimi Ebüzziya (1900 - 1316); bunların kapakları renkli ve yıldızlı basılmış, metinleri de fevkalâde itina ile tabedilmiştir. Malûmat cihetinden de pek zengindir.

Türkiyede ilk umumî almanak yine Ebüzziya Tefvik tarafından 1873 (1290) da «Salnamei Hadika» namı altında çıkarılmıştır. Bu almanakta takvim malûmatından ziyade senelik hâdisat hakkında izahat, bazı istatistikler, Ebüzziyanın muharriri bulunduğu «Hadika» gazetesinden seçilmiş makaleler, Türk gazeteleri ve mühim ecnebi gazeteler ile ecnebi devletler hakkında malûmat vardı.

Fakat Türkiyede tam Avrupa almanakları âyarındaki ilk eser, 1880 (1293) de, yine Ebüzziya Tefvik tarafından «Salnamei Ebüzziya» ismi ile çıkarılmıştır. Bu eserde takvim malûmatı, meşhur tarihler, Namık Kemal'in «Vâveylâ», Abdülhak Hâmidin «Sahra» sindan alınma parçalar vardır. Ve zamanın idaresini, hürriyetsizliği tenkid eden şiddetli bir makale bulunmaktadır. Abdülhamid bu makale yüzünden Salnameyi daha matbaada iken toplattırarak imha ettirmiştir. Ancak üç nüsha tahripten kurtarılabildiği. Bunlar hususî kütüphanelerde.

Ebüzziya Tefvik merhum 1880 yılı için «Salnamei Kamerî» adı ile bir salname daha neşretti. Mezkûr seneden itibaren «Rebii Marifet» namile, resimli olarak basılan, nefis almanaklar çıkardı. Bundan sonra, 1889 dan itibaren 1893 senesine kadar «Nevsali Marifet» namile almanak neşrine devam etti, 1893, 1898 ve 1899 senelerine ait almanakları ise «Takvimi Ebüzziya» adı ile neşretti. 1899 da ayrıca kadınlara mahsus «Takvimi Nisa» isimli bir almanak daha çıkardı. Muhteviyat, tertip ve tab' san'atı bakımından Türk neşriyat ve matbaacılık tarihinde çok mühim bir mevki alan bu nefis almanaklar, Ebüzziya merhumun Avrupada yaptığı seyahatlerde, tetkik ve tettebbularda topladığı mebzul malzeme, vesika ve faydalı bilgilerle dolu kıymetli birer hazinedir. Bu hususta bir fikir edinmek için 1310 senesi (Takvimi Ebüzziya) mukaddimesinden iktibas ettiğimiz şu cümleyi okumak kâfidir: «Eseri âcizanem kabilinden olan takvimlerin müfid olabilmesi pekçok malûmatı câmi olmakla meşruttur...»

ve 1303-1885 den itibaren

Biri büyükler

28